

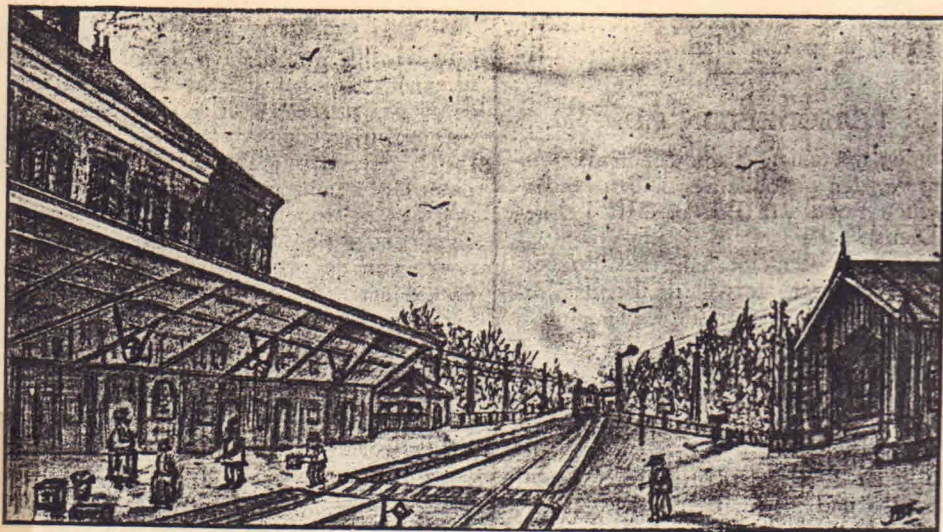
Het sprookje van een landstreek.

Bussumse Courant 5-7-1934

1934

Uit eeuwenlange slaap gewekt.

Niet door een schoonen prins maar door 'n
snuivend monster....

Bussum's eerste stationnetje.

Er was eens.... ja, zoo is toch het beroemde begin van alle sprookjes. Vooruit dan maar, er was eens een zeer liefelijke landstreek met zachtwelvende heuvelen. Liefelijke landwegen langs gouden korenvelden, waarover de wind golvend ademde, met de droomende verlatenheid van dennenbosschen en de diepe stilte der ernstige eikenwouden, met kleine dorpen zoo hier en daar die tezamen schoolden om een torentje en de bewoners van die pastorale dorpjes kenden elkaar alle van kindsbeen af en ze leefden hun eigen leventje, ver van het vreemde volk, dat in de groote stad, daar aan den verren horizon, bijeen hokte en herrie maakte.

Eeuwen lag deze schoone landstreek onder het wisselend jaargetijden-décor van den hemelkoepel te sluimeren, zich zelf genoeg....

Maar op zekeren dag kwam 't vreemde volk uit de groote stad en ze waren machtig, die mannen. Ze letten niet op de verstoorde blikken van de inboorlingen, doch zetten eigengereid de spade in den grond en maakten een langen weg van de stad naar de liefelijke landstreek, een vreemden weg, met twee smalle stalen banden. En niet lang nadien kwam een snuivend en denderend monster aan, doorbrak de ongeretheid van het vredige landschap en....

En hier zou het sprookje met de beroemde olifantsslurf uitgeblazen moeten worden. Maar dan was die olifant 'n groote vandaal, want is niet de ontplooiing van ons Gooi, 60 jaar geleden op 10 Juli met de komst van de eerste spoortrein begonnen, óók nog een sprookje? Vervuld van het wonderlijke, het ongeloofelijke, dat kenmerkend is voor de sprookjesfeer?

O zeker, op den keeper beschouwd, en vooral met het teergevoelig oog van den dichter, die liefst de heele wereld een paradijs zag met zoo hier en daar 'n mensch — allen dichters natuurlijk — is er niet veel sprookjesachtigs in een stroom van zakenmensen naar de schoone landstreek, in wilde grondspectaties. koorts-

achtigen huizenbouw, waaraan de maagdelijke wouden, de gulden korenvelden by heele lappen tegelijk ten offer vielen. Tja, wat wil men, 't leven gaat zoo 'n eigen gang, wie houdt dat tegen? De mensch streeft naar welvaart en in sprookjesachtig tempo is door dat spoorlijntje de welvaart in de Gooische dreven gekomen. Bijna 40 jaren geleden hebben trouwens de dichters tijd gehad om afscheid te nemen van de absolute Gooische landelijkheid. Want reeds kort nadat de eerste trein tusschen Amsterdam en Haarlem in ons land begon te loopen, in 1835, dachten de stadsheeren er al over een groote spoorbaan van Amsterdam naar Keulen te leggen en die zou tusschen Naarden en de Zuiderzee door over Valkeveen, Oud-Bussem, Laren naar Amersfoort, dus dwars door 't Gooi geloopt hebben. En eerst in 1874 kwam het snuivend monster, gelukkig niet langs de zee. Want dan waren in Bussum en Hilversum misschien nog kleine dorpjes en verrees de groote stad Laren aan de kim. En wie zal zeggen, welke nieuwe steden er gekomen zouden zijn als de ondernemende heer Oudshoorn, de in genieur die in 1863 een „Nederlandsche Oosterspoorweg" om Bussum heen wilde leggen, den kant naar 's Graveland op en zoo naar het Deutsche land zijn zin had gekregen?

Maar daar is allemaal niets van gekomen, bang voor water, drassig land en de Gooische zandheuvelen, was ons voorvaderendom toen óók al niet en de lijn werd dwars door de Naardermeer, dwars door de zandheuvels tusschen Bussum en Hilversum gelegd. Vooral het laatste karwei was voor de Gooiers toch een belangwekkend iets, waar men ais verzetje gaarne heen wandelde.

Zooals gezegd, 10 Juli 1874 was 't werk gereed en pufte de eerste trein van Amsterdam naar 't Gooi.

En nu is 't wel aardig te memoreeren wat de allereerste reiziger en ook de eenige, de heer W. F. C. Momma hieromtrent wist te vertellen, toen hij in 1926 door ons blad over het nieuwe station werd geïnterviewd.

„Ik was een 19-jarige leerling bij van der Made, een fabriek in stoom- en andere werktuigen te Amsterdam, toen mij werd verzocht bij den stationschef een boodschap te doen. Het station stond toen aan het eind van den dijk, die nu nog van den Binnenkant bij de Pr. Hendrikkade naar de rangeer-emplacementen leidt. Wat ik dien 9en Juli bij den chef moest doen, weet ik niet, maar wel herinner ik mij nog mijn groote vreugde toen hij me vroeg heb je zin om mee naar Hilversum te rijden? We houden vandaag een proeftocht, want morgen wordt de lijn geopend. En zoo zat ik als eenig passagier in de eerste trein van Amsterdam naar Bussum en Hilversum.

Ik was wel vaker in het Gooi geweest, dat ging toen met een chair à bancs. Zomers woonde hier familie en het was dan een heele pret als we allen in groote chairs à bancs den tocht aflegden. Soms ook wel met de trekschuis. De spoor was dus een heele verandering. Veel, wat men thans noemt forensen waren er toen niet. De zakenlieden dachten er dus niet aan zooveel tijd te verliezen; temeer daar toen slechts enkele treinen per dag liepen!

Eerst veel later is dat aantal groter geworden. De Amsterdammers gingen er ook niet gauw toe over om zich in Bussum of andere buitengemeenten te vestigen, omdat zij dan den naam kregen dat zij hun stad verlieten om minder belasting te betalen. Forensen-belasting kende men nog niet. Dit bezwaar gold zoo sterk, dat Frits van Notten, de bankier, toen hij zich hier ging vestigen op de villa, waar later Krasnapolsky woonde, toch de belasting in Amsterdam betaalde. Men kon hem aldus niet betichten dat hij de belasting wilde ontvlieden....

In de jaren '90, toen ik hier als forens woonde, was 't gezellig heen en weer reizen. Je had lees-coupés en praat-coupés. En het werd kwalijk genomen als je in 'n leescoupé ging zitten, want dan wilde je niet praten. Tegenwoordig nemen ze het kwalijk als je wel praat en niet leest. Nu was er vroeger óók veel minder te lezen. Ochtendbladen kreeg je niet. De forensen werden altijd door familieleden afgehaald op het grasveld, dat toen bij Nieuw-Bussum was. Het was een boomlooze zonnige weg voor de Spiegelbewoners van het station naar huis. Want de lanen waren er meerendeels nog niet. Langs den 's Gravelandscheweg en Koningslaan gaven de jonge boomen óók geen schaduw. En op de Parklaan, waar ik woonde, was het zoo zonnig dat mijn huis Zonnehof heette. Het staat er nu nog, maar er is nu juist heelemaal geen zon meer.

Van de aankomst van zoo'n forensentrein heeft mijn vriend Biegel nog eens 'n aardige beschrijving gegeven in een Italiaansch boekje. Dat was óók een man, die in de ontwikkeling van Bussum geloofde. Wat is dat forensenwerk nu toegenomen. Ondoenlijk om al die menschen te kennen. En de fietsers en auto's hebben bij het station, bij elk station een heel anderen toestand geschapen."

Nu, de spoorweg heeft óók in ander opzicht geheel andere toestanden geschapen. De groei van het Gooi, als gevolg van de spoorlijn, het zou te ver voeren deze hier te schetsen. Het resultaat kunnen we allen dagelijks zien. Enorm is in die 60 jaar het spoorwegverkeer zelve toegenomen. Passeerden er in 1874 per dag te Bussum een stuk of vijf treinen, thans passeerden er.... 226 treinen, de goederentrein medegerekend. Het passagiersvervoer is natuurlijk, vooral dank zij de forensen buitengewoon.

De spoorlijn heeft het Gooi wakker gemaakt en het geheele bedrijvigheids-